

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Automaation lisääminen viranomaisten neuvonnassa -työryhmä

1. KOKOUS
15.8.2025

Asialista

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen
2. Esittäytymiskierros
3. Työryhmän asettamispäätös ja tehtävänanto
4. Työryhmän työskentelytavat ja työsuunnitelma
5. Työryhmän seuraavat kokoukset
6. Muut asiat
7. Kokouksen päättäminen

Esittäytymiskierros

Työryhmän asettamispäätös ja tehtävänanto

- Hallitusohjelma:

Hallitus käynnistää julkisen hallinnon digitalisaatioon kytkeytyvän laajan lainsäädännön poikkihallinnollisen uudistusohjelman, jossa tunnistetaan ja kumotaan norminpurun hengessä digitalisaatiota estävät tai vaikeuttavat säädökset.

Tuottavuusohjelman toimeenpanossa hyödynnetään erityisesti digitalisaation mahdollisuuksia tehostaa julkisen sektorin toimintaa.

- Puoliväliriihi 23.4.2025
- Yhteiskunnan uudistamisen ministeriryhmä 29.4.2025

Asettamispäätös

- Hankkeen tavoitteena on valmistella hallitusohjelman linjausten mukaiset lainsäädännön muutosehdotukset, jotka mahdollistaisivat automaation lisäämisen digitaalisissa palveluissa annettavassa viranomaisneuvonnassa.
- Työryhmän tehtävänä on laatia hallituksen esityksen muotoon ehdotus niistä digipalvelulakiin ja mahdollisesti hallinnon yleislainsäädäntöön tarvittavista lainsäädäntötoimenpiteistä, joilla tehdään mahdolliseksi autonomisten teknologioiden hyödyntäminen viranomaisneuvonnan palveluautomaatiossa.
- Tehtävänä on lisäksi yhteistyössä toimialojensa erityislainsäädännöstä vastaavien ministeriöiden kanssa selvittää neuvonnassa käytettävän automaation lisäämisen kannalta keskeiset erityislainsäädännön muutostarpeet. Lainsäädäntötyöryhmä tulee tältä osin arvioida, miltä osin erityislainsäädännön muutosehdotuksia on mahdollista edistää digipalvelulakiin ja mahdollisesti hallinnon yleislainsäädäntöön ehdotettavien muutosten valmistelun yhteydessä.

Digitaalisiin palveluihin liittyvän työn priorisointi

- Digitaalisessa palvelulla tarkoitetaan:
  - *Verkkosivustoja* eli verkkotunnuksella yksilöitäviä digitaalisia tekstisisältöjä, tiedostoja, kuvia, lomakkeita ja muita toisinnettavissa olevia tietosisältöjä, jotka ovat käytettävissä tietoverkossa erilaisilla päätelaitteilla ja niissä olevilla ohjelmistoilla
  - *Mobiilisovelluksia* eli sovellusohjelmistoja, jotka on suunniteltu ja kehitetty yleisön käyttöön käytettäväksi älypuhelimien tai tablettitietokoneiden kaltaisilla mobiililaitteilla
  - Ei siis koske muita asiakaspalvelukanavia, esim. käyntiaspa, puhelinaspaa
- Työryhmän keskeinen tavoite on **digitaalisissa palveluissa** annettavan neuvonnan automatisoinnin edistäminen. Työryhmän tehtävänannossa mainitaan myös **yleisesti** autonomisten teknologioiden hyödyntäminen palveluautomaatiossa.
  - Vähimmäistavoitteena olisi siis digitaalisiin palveluihin liittyvä ratkaisu, mutta asettamispäätös ei sellaisenaan rajaa pois myös sääntelyratkaisuja, jotka koskevat yleisesti neuvonnan automaatiota. Tehostaminen kautta linjan on poliittisten tavoitteiden henki.
  - Työ olisi siis priorisoitava tämän mukaan. Jos samoilla ratkaisuilla voidaan edistää myös esim. puhelinpalveluiden tehostamista, ei näitä ole syytä jättää pois työryhmän tuotoksesta.

Digipalvelulain 6 a §:n tarkoitus ja tarve

Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa hyvän hallinnon perusteiden ja hallinnossa asioivan oikeusturvan toteutuminen asettamalla palveluautomaation käyttämiselle eräitä vaatimuksia. Samalla selkeytettäisiin automatisoitujen neuvontapalveluiden sääntelytilaa (...) Sääntely koskisi vain sellaista neuvontaan tai ohjaukseen liittyvää palveluautomaatiota, jossa ei tuoteta viranomaisen ratkaisua. (...) Autonomisten palveluautomaatiotoiminnallisuuksien käyttöön liittyy myös Euroopan unionissa valmisteilla oleva tekoälysääntely. Lisäksi tällaiseen autonomiseen palveluautomaation käyttöön liittyy vielä ratkaisemattomia kysymyksiä virkavastuun toteuttamisesta, joten sääntelylle ei ole tässä vaiheessa riittäviä mahdollisuuksia. (HE 145/2022 vp)

- Digipalvelulain 6 a § on säädetty tilanteessa, jossa automaattisen päätöksenteon sääntelytarpeen takia jonkinlainen säännös asiasta katsottiin tarpeelliseksi, mutta se jätettiin tarkoituksella suppeaksi ja rajaavaksi, koska virkavastuukysymystä ei voitu selvittää tyydyttävässä laajuudessa ja koska EU:n tekoälyasetus oli tulossa.
- Tässä hankkeessa hedelmällistä olisi tarkastella palveluautomaatiota *tabula rasa*, nyt kun olemme monin tavoin viisaampia.

Tähän asti tunnistetut kysymykset

- Kuka on vastuussa automaattisesta neuvonnasta neuvonnasta ja onko vastuun toteutumisen vuoksi säädettävä erityisistä toimintavelvoitteista? (Virkavastuu & vahingonkorvausvastuu)
- Miten turvataan luottamuksensuojan ja lainalaisuusperiaatteen toteutuminen automaattisessa neuvonnassa?
- Missä määrin ja miten henkilötietojen käsittelystä ja suojasta automaattisessa neuvonnassa on säädettävä yleislain tasolla?
- Miten hyvän hallinnon perusteet toteutuvat automaattisessa neuvonnassa?
- Miten hallinnon asiakkaan oikeusturva toteutuu automaattisessa neuvonnassa (vrt. perinteiset neuvontakanavat)?
- Miten varmistetaan julkisen hallintotehtävän (neuvonnan) pysyminen virkamieshallinnon sisällä (ellei siitä ole nimenomaisesti muualla toisin säädetty)?
- Edellyttääkö EU:n tekoälyasetus muutoksia digipalvelulain 6 a §:ään?

Virkavastuu 1/2

*Virkavastuun on vakiintuneesti katsottu käsittävän sekä rikosoikeudellisen että vahingonkorvausoikeudellisen vastuun. Perustuslain 118 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön **lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi**, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään. Perustuslain 8 §:ssä säädetty rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkitö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa.*

Perustuslakivaliokunta pitää selvänä, ettei päätöksenteon siirtäminen automaattiseen käsittelyyn saa johtaa siihen, että virkavastuuta koskevat perustuslain säännökset menettävät merkityksensä. (PeVL 7/2019 vp)

Virkavastuu 2/2

- Nykyisessä digipalvelulain 6 a §:ssä virkavastuu rakentuu kahdelle elementille:
  - Neuvonnan tietosisällön ja kielenkäytön *etukäteinen* kontrolli (1 mom 2–3 kohta), josta vastaa tietosisällön ja kielenkäytön asianmukaisuuden tarkastanut henkilö
  - Neuvonnan laadun *jälkikäteinen* kontrolli (2 mom), josta vastaa viranomaisen tehtävään nimeämä henkilö
- Automaattisessa ratkaisumenettelyssä vastuu perustuu myös etukäteisen ja jälkikäteisen kontrollin yhdistelmään.
  - PeV kuitenkin kiinnitti huomiota ennen kaikkea HE:ssä esitettyjen, virkavastuuta palvelleiden velvoitteiden yksityiskohtaisuuteen ja kasuistisuuteen ja edellytti sääntelyn yksinkertaistamista ja selkeyttämistä. PeV ei samassa yhteydessä lausunut DPL:n 6 a §:stä. (PeVL 81/2022 vp)

Yleislainsäädäntö vs. erityislainsäädäntö

- Työryhmän ensisijainen tavoite on yleislainsäädännön tasoinen ratkaisu, joka lakiteknisesti todennäköisesti tarkoittaa ennen kaikkea digipalvelulain muuttamista.
  - Ei "one size fits all", mutta "one size fits most"
- Erityislainsäädännössä voi olla tarpeen kuitenkin säätää esimerkiksi tietosuojan, kuten erityisiin henkilötietoryhmiin liittyvistä seikoista.
  - APT-kokemusten perusteella erityislainsäädännössä päädyttiin ratkaisemaan niin ikään tietosuojan so. suojatoimiin liittyviä tarpeita
- Keskeisin sektori sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut: onko muita?
  - Yhteensovittaminen STM:n lainsäädäntötyön kanssa?

EU:n tekoälyasetus 1/2

Tarjoajien on varmistettava, että luonnollisten henkilöiden kanssa suoraan vuorovaikutukseen tarkoitettut tekoälyjärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan siten, että asianomaisille luonnollisille henkilöille ilmoitetaan, että he ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmän kanssa, ellei tämä ole ilmeistä sellaisen luonnollisen henkilön näkökulmasta, joka on suhteellisen valistunut, tarkkaavainen ja huolellinen ottaen huomioon olosuhteet ja käytön asiayhteys.
(50 artikla 1 kohta)

EU:n tekoälyasetus 2/2

- Digipalvelulain 6 a §:n mukaan neuvontaa voidaan antaa palveluautomaatiota käyttäen, kunhan *käyttäjälle kerrotaan, että hän vaihtaa viestejä palveluautomaation kanssa*.
- Jos ja kun nykyinen sääntely laajenee koskemaan myös tekoälyjärjestelmiä (tai siltä osin kuin nykyinen sääntely voi tulla koskemaan tekoälyjärjestelmää, jossa kontrollit on voitu toteuttaa 6 a §:n mukaisesti), on arvioitava, missä määrin kansallinen avoimuusvelvoite on päällekkäinen tekoälyasetuksen 50 artiklan kanssa.
- On myös huomioitava, että palveluautomaatiota tuotetaan ja on voitava tuottaa jatkossa myös ilman tekoälyjärjestelmää, jolloin tekoälyasetuksen avoimuusvelvoitetta ei sovelleta ja on tarpeen mukaan oltava kansallinen avoimuusvelvoite.
  - Onko neuvonnan antaminen tavalla, joka on omiaan johtamaan hallinnon asiakasta harhaan, hyvän hallinnon hallintolaissa vahvistettujen perusteiden mukaista?

Työryhmän työskentelytavat ja työsuunnitelma

Mitä tarvitsemme teiltä

- Sääntelyratkaisujen arviointi: ovatko ehdotukset sellaisia, että ne tukevat tekoälyn hyödyntämistä? Sopivatko ne yhteen tulevaisuuden suunnitelmienne kanssa?
- Tietoa nykytilan kuvauksen tueksi: mitä palveluautomaatiota on nykyään käytössä?
- Tietoa vaikutusten arvioinnin tueksi: mitä hyötyjä sääntelyn päivittämisellä olisi? Millaisia investointeja hyötyjen saamiseen tarvitaan? Miten tarkkoja tekoälyllä toimivat chatbotit ovat nyt ja kuinka tarkkoja ne voisivat olla tulevaisuudessa? Miten tarkkaa ihmisneuvonta on nykyään?

Työskentelytavat 1/2

- Työryhmä tapaa lähtökohtaisesti Teamsissä
- Teamsin keskusteluja ja tiedostot-välilehteä käytetään työryhmän työskentelyn tiedonhallintaan
  - Arkistoitavat asiakirjat luonnollisesti valtioneuvoston asianhallintaan
- Työryhmän kokouksista pidetään tiiviit pöytäkirjat
- Kokousmateriaalit ml. pöytäkirjat julkaistaan valtioneuvoston käytäntöjen mukaisesti Hankeikkunassa

Työskentelytavat 2/2

- Työryhmän kokoukset pidetään lähtökohtaisesti n. 2-3 viikon välein
- Puheenjohtajat toimivat HE:n valmistelijoina ja laativat varsinaisen HE:n (lukuunottamatta nykytilan kuvausta ja vaikutusten arviointia, joihin tarvitaan työryhmän jäsenten kontribuutiot)
- Kokousta siirretään eteenpäin, jos puheenjohtajat eivät ehdi valmistella siihen riittävästi käsiteltävää asiaa
- Varajäsenet saavat osallistua kokouksiin vapaasti, myös jos varsinainen jäsen on saapuvilla

Ylätasoinen työsuunnitelma

- Työryhmä työstää kokonaisuutta marraskuun loppuun tai joulukuun alkuun asti. Tavoitteena on siis keskeiset linjaukset, pykälähahmotelmat ja mahdollisimman suurin osa HE:stä. Kokouksia on aikaa pitää n. 6-9 kpl.
- PJ:t/valmistelijat viimeistelevät HE-luonnoksen joulukuun aikana
- Lausuntokierros vuoden 2026 1. neljänneksellä (helmi-maaliskuu)
- Jatkovalmistelu keväällä 2026 (huhti-toukokuu)
  - Työryhmä koolle jatkovalmistelun tueksi
- HE eduskunnalle (viimeistään) syyskuussa 2026

Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous 28.8.2025

- Seuraavassa kokouksessa asialistalla:
  - Mennään syvemmälle valikoituihin teemoihin (mm. virkavastuu, tekoälyasetuksen avoimuusvelvoite ja neuvonta PeVin käytännössä)
  - Keskustellaan mahdollisista tavoista ratkaista etenkin etukäteiskontrolliin liittyvä kysymys. Toivomme varsinkin palveluautomaatiota käyttäviltä ja käyttöönottoa suunnittelevilta ideoita tähän
  - Aiheen konkretisoimiseksi toivoisimme myös 1-2 esittelyä tai demoa generatiivisella tekoälyllä toimivista ratkaisuista, joita ollaan kokeiltu

3. ja 4. kokouksen ajankohdat

- Ehdotukset 3. kokoukselle
  - to 11.9. kello 13:00-15:00
  - pe 12.9. kello 13:00-15:00
- Ehdotukset 4. kokoukselle
  - to 2.10. kello 9:30-11:30
  - pe 3.10. kello 13:00-15:00

Muut asiat

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!